

2018Z20126

Vragen van de leden **Omtzigt** en **Ronnes** (beiden CDA) aan de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Financiën over *ING, dat de balans met 180 miljard euro bijstelde, de accountant die niet weet wat onder die post valt, de bank die zo bankenbelasting bespaarde en vervroegd staatssteun afloste in 2014 en begon met het uitbetalen van bonussen* (ingezonden 6 november 2018).

Vraag 1

Herinnert u zich de antwoorden op Kamervragen over het bericht dat ING dat haar balans over 2014 en 2015 aanpaste met meer dan 180 miljard euro?¹

Vraag 2

Heeft u kennisgenomen van het stuk «Fiscus liep 153 miljoen mis doordat ING haar balans oppoetste – foutje bedankt!»²

Vraag 3

Herinnert u zich dat u geen voorbeeld kon noemen van enig ander bedrijf in Nederland dat ooit zijn balans heeft moeten bijstellen voor 180 miljard euro en heeft u ondertussen al een ander bedrijf kunnen vinden dat ooit zo'n gigantische balanscorrectie heeft doorgevoerd?

Vraag 4

Herinnert u zich dat u ABN Amro en Rabobank noemde als andere voorbeelden van banken die hun balans hebben bijgesteld en kunt u aangeven voor hoeveel zij hun balans over die jaren hebben bijgesteld?

Vraag 5

Is het dus waar dat de correctie op de balans bij ING, die in een summiere voetnoot werd toegelicht, uniek was in omvang?

Vraag 6

Heeft u gehoord dat op de hoorzitting in de Kamer van de zijde van Ernst & Young (EY), medeverantwoordelijk voor de accountantscontrole bij ING, door prof. De Bos op vragen van Kamerlid Ronnes over deze 180 miljard euro

¹ Aangangsel bij de Handelingen 2017/2018, nr. 312.

² <https://www.ftm.nl/artikelen/ing-cash-pooling-balanscorrectie-185-miljard-ey-kpmg>

correctie is geantwoord: «U moet me niet vragen wat de onderliggende posten zijn»?³

Vraag 7

Wat is de waarde van een jaarrekening, als je die voor 180 miljard euro mag corrigeren en als de accountant niet weet wat de onderliggende posten zijn?

Vraag 8

Weet u wat de onderliggende posten van de correctie van 180 miljard euro zijn? Zo ja, wat zijn die dan?

Vraag 9

Kunt u specificeren waar de post «other» onder customer deposits op pagina's 228 en 229 van de jaarrekening 2016 uit bestaat? Bevat die post uitsluitend cash of ook andere financiële instrumenten? Betreft de volledige correctie uitsluitend «notional cash pooling» producten?

Vraag 10

Indien u niet met absolute zekerheid kunt zeggen wat die onderliggende posten zijn, wilt u dan bij ING en/of de accountant en/of de toezichthouder opheldering vragen?

Vraag 11

Weet De Nederlandsche Bank (DNB) als toezichthouder wat de onderliggende posten van de correctie van 180 miljard euro zijn? Zo ja, wat zijn die dan?

Vraag 12

Herinnert u zich dat u via een grafiek in bedekte termen meedeelde dat de leverage ratio van ING eind 2015 3,6% bedroeg, na de balanscorrectie?

Vraag 13

Is het waar dat de minimaal vereiste leverage ratio van ING 4% bedroeg in die tijd en dat ING met een leverage ratio van 3,6% helemaal niet de laatste staatssteun had mogen aflossen?

Vraag 14

Indien de kapitaal ratio 3,6% was, had ING dan toestemming gekregen om de laatste tranche staatssteun terug te betalen?

Vraag 15

Is het waar dat alleen omdat ING de staatssteun had afgelost in november 2014, in maart 2015 kon worden overgegaan tot forse salarisverhogingen voor de top, zoals voor de heren Hamers, Nagel en Flynn en de uitkering van bonussen?⁴

Vraag 16

Herinnert u zich dat u schreef: «het ministerie is in 2015 door ING op de hoogte gesteld van het feit dat het wel of niet netteren van «cash pooling» van invloed kan zijn op de totale blootstelling van een bank en daarmee ook de leverage ratio»?

Vraag 17

Kunt u de datum noemen waarop het ministerie op de hoogte gesteld is en het desbetreffende document (brief, memo, e-mail of dergelijke) waarin dat staat, aan de Kamer doen toekomen?

Vraag 18

Waarom heeft uw ambtsvoorganger toen hij dit hoorde geen actie ondernomen op het gebied van terugbetaling van staatssteun en terugvorderen van de bonussen?

³ <https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/openbare-hoorzitting-inzake-de-schikking-van-ing-wegens-het-faciliteren-van-witwassen>

⁴ <https://www.trouw.nl/home/bonus-en-28-procent-meer-salaris-voor-topman-ing-a0520a21/>

Vraag 19

Heeft ING een fouterstel doorgevoerd of een stelselwijziging, aangezien dit niet staat in het jaarverslag?

Vraag 20

Indien ING voor de wijziging een vrijwillige stelselwijziging heeft doorgevoerd, heeft u dan in de jaarrekening kunnen aantreffen (conform International Accounting Standards 8.29): «de aard van de stelselwijziging; de redenen waarom het nieuwe stelsel betrouwbare en meer relevante informatie geeft; het bedrag van de aanpassing voor de huidige periode en voor elke voorafgaande periode; het bedrag van de aanpassingen met betrekking tot perioden voorafgaand aan de perioden die in de vergelijkende cijfers worden gerapporteerd; indien van toepassing, de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat het praktisch niet mogelijk is om de stelselwijziging geheel of gedeeltelijk met terugwerkende kracht toe te passen en een beschrijving van hoe en vanaf wanneer de stelselwijziging wel is doorgevoerd.» Zo, ja waar heeft u die kunnen aantreffen?

Vraag 21

Indien het een verplichte stelselwijziging betrof, heeft u dan kunnen ontdekken welke wijziging inging?

Vraag 22

Ben u op de hoogte dat de International Swaps and Derivatives Association (ISDA) master netting agreement/Credit Support Annex niet voldeed aan de verrekeningscriteria onder de International Financial Reporting Standards (IFRS) en daarom een probleem opleverde toen in 2013 IFRS 7 werd ingevoerd, omdat derivatenposities niet genetteerd mochten worden?

Vraag 23

Kunt u melden, nu banken zoals Deutsche Bank melding maken van het feit dat deze master netting agreements niet voldeden, hoe ING Bank dat sinds 2013 (presentatie IFRS 7) heeft opgelost?

Vraag 24

Is er tussen ING en uw ambtsvoorgangers en/of het ministerie in de jaren 2011 tot het einde van de staatssteun gesproken over de problematiek met betrekking tot de master netting agreements? Zo ja, kunt u daarover details geven?

Vraag 25

Hoe beoordeelt u het feit dat ING gewacht heeft tot begin 2017 met een megacorrectie, terwijl de bank al bij brief van accountant EY van 29 februari 2016 erover was ingelicht dat een correctie nodig was?⁵

Vraag 26

Weet u of de vraag aan het International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) van november 2015 afkomstig is van ING, een van haar accountants (EY of KPMG), dan wel een van de andere Nederlandse staatsbanken? Zo ja, van wie is deze vraag dan afkomstig?

Vraag 27

Heeft ING extra bankenbelasting (rond de 160 miljoen euro) betaald vanwege de aangepaste jaarrekening?

Vraag 28

Moet een bank in zijn algemeenheid bankenbelasting nabetalen als het zijn balans corrigeert en maakt het daarbij nog uit of het om een fouterstel of om een stelselwijziging gaat? Kunt u dit toelichten?

---

⁵ Deze brief is gepubliceerd op de website van de SEC in een gecorrigeerde deponering van ING van 20 maart 2017: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1039765/000119312517089220/d322744d20fa.htm>

Vraag 29

Welk overleg hebben u en uw ambtsvoorganger, dan wel ambtenaren namens u, gehad met ING en zijn accountants over de jaarrekeningen van 2014, 2015 en 2016? Kun u een lijst geven van gesprekken en zaken die besproken zijn?

Vraag 30

Bent u ervan op de hoogte dat de accountantskantoren die ING controleerden (EY en KPMG) ook feitelijk de asset quality review (AQR) in 2014 bij het beging van de bankenunie hebben uitgevoerd?

Vraag 31

Zijn bij de AQR alle risico's van de off balance post van 180 miljard euro ook in zijn geheel meegenomen en meegewogen?

Vraag 32

Kunt u deze vragen een voor een en binnen drie weken beantwoorden?